

โครงการจัดการขยะในชุมชน บ้านดอนซ้อ หมู่ที่ ๙ ตำบลนาเรียง อำเภอพรมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจุบันมีขยะเพิ่มขึ้นจากวิถีชีวิตของประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภค ล้วนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนในการส่งผลให้ปริมาณขยะในชุมชนเพิ่มขึ้น จากการสำรวจปัญหาขยะในชุมชน บ้านดอนซ้อ ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๒๘๗ ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด ๑,๐๒๓ คน พบว่า ในแต่ละครัวเรือนมีปริมาณขยะเฉลี่ยประมาณ ๓๐ กิโลกรัม/เดือน/ครัวเรือน ประเภทขยะที่พบ คือ ขยะเปียก ๒๐ กิโลกรัม/เดือน ขยะแห้ง ๑๐ กิโลกรัม/เดือนทำให้เกิดผลกระทบในหมู่บ้านคือปัญหาด้านการจัดการขยะ มีผู้ได้รับผลกระทบจำนวน ๘๔ ร้อยละ ๔๘.๒๔ ปัจจัยขับเคลื่อนของการเกิดขยะมูลฝอยเหล่านี้ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของแรงกดดันต่างๆ โดยเฉพาะการที่ประชาชนขาดความร่วมมือและความตระหนักในการจัดการและคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจำนวนมาก การกำจัดขยะไม่ถูกวิธีจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการป้องกันโรคได้ จึงมีความจำเป็นที่ชุมชนต้องมีความรู้ในการคัดแยกและกำจัดขยะอย่างถูกต้องเหมาะสม

การดำเนินงานจัดการขยะโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ของชุมชนบ้านดอนซ้อ ดำเนินโครงการโดยเกิดคณะทำงาน ประกอบด้วย กรรมการชุมชน, ตัวแทนกลุ่มบ้าน หรือตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ในชุมชน มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลสถานการณ์ปัญหาขยะในชุมชน ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาปริมาณ ชนิดและพฤติกรรมคัดแยกขยะของชุมชน มีการประชุมทำความเข้าใจโครงการ คั้นข้อมูลสถานการณ์ปัญหาขยะและร่วมกำหนดข้อตกลงในการจัดการขยะในชุมชน และมีการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านและพัฒนาศักยภาพชุมชน มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 140 คน (ทุกครัวเรือน ครัวเรือนละ 1 คน) โดยมีกติกากาการจัดการขยะในครัวเรือน/ชุมชน เช่น ให้ทุกครัวเรือนลดการใช้ถุงพลาสติก มีการคัดแยกขยะเป็น ขยะเปียก ขยะที่ขายได้ ขยะอันตรายและขยะที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ส่วน ขยะเปียกให้ครัวเรือนจัดทำถังขยะลดโลกร้อนหรือ น้ำหมักชีวภาพ เป็นต้นรวมทั้งสนับสนุนให้ทุกครัวเรือนนำขยะที่สามารถขายได้มาขายในวันประชุมประจำเดือนทุกเดือน พร้อมทั้งให้ความรู้เรื่องประโยชน์ของการคัดแยกและกำจัดขยะอย่างถูกวิธีรวมถึงผลกระทบต่อสุขภาพของครอบครัวและชุมชน ให้กับประชาชนทุกกลุ่มและครัวเรือนในชุมชน รวมถึงกลุ่มด้อยโอกาสต่างๆและแรงงานต่างด้าวให้มีความรู้และสามารถคัดแยกและจัดการขยะได้อย่างถูกวิธีรวมทั้งจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมสรุปบทเรียนการดำเนินงานเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้าน แกนนำกลุ่มต่างๆในชุมชน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีการประชุมเพื่อคั้นข้อมูลในชุมชนทุกเดือนในการขับเคลื่อนโครงการให้มีความยั่งยืน

แนวทางการแก้ไขปัญหของชุมชนบ้านดอนซ้อ โดยใช้ศักยภาพของชุมชน ร่วมกับมีภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นสนับสนุนทำให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการขยะในครัวเรือนมากขึ้นโดยมีการหาแนวทางร่วมกันเพื่อให้เกิดคณะทำงานที่มีความสามารถในการบริหารจัดการโครงการ ครัวเรือนและผู้ด้อยโอกาสในชุมชนมีความรู้ในการจัดการขยะในชุมชนและร่วมมือในการแยกขยะอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการขยะในชุมชนและมีป้ายหรือสัญลักษณ์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการคัดแยกและจัดการขยะในชุมชน มีการจัดพื้นที่สำหรับเป็นจุดการรับซื้อขายของเก่าในชุมชนรวมทั้งมีข้อมูลการจัดการขยะ ครัวเรือนมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะ และใช้ประโยชน์จากขยะ พบว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ (98 ครัวเรือนจาก 140 ครัวเรือนทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ) มีการคัดแยกขยะและใช้ประโยชน์จากขยะได้อย่างเหมาะสมของทุกครัวเรือนที่เหลือจากการคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะลดลงร้อยละ 50 พบว่าในชุมชนเป็นตัวอย่างที่ดีที่มีการแยกขยะได้ตามเป้าและในปีหน้าทางอำเภอจะสานต่อโครงการจัดการขยะซึ่งพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ถอดบทเรียนสู่สร้างเสริมสุขภาวะชุมชนภาคใต้ต่อไป